

Chambre des Représentants

SESSION 1955-1956

15 FÉVRIER 1956.

PROPOSITION DE LOI

érigeant en délit
certaines abstentions coupables.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)

PAR M. PIERSON.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre Commission a longuement examiné la proposition de loi déposée par l'honorable M. Philippart et tendant à ériger en délits certaines abstentions coupables.

Les développements de la proposition justifient pleinement l'initiative qui consiste à combler une lacune de notre droit pénal. Sauf les quelques cas où la loi érige l'abstention en infraction, nulle peine ne menace celui qui, pouvant secourir son semblable en péril ou empêcher un crime contre les personnes ou assurer la libération d'un innocent, s'en abstient et passe indifférent alors que l'aide qu'il pourrait prêter ne l'exposerait à aucun danger.

L'auteur de la proposition a également donné, dans les développements, le texte de la législation française dont il s'est inspiré. On consultera avec profit la jurisprudence qu'il reproduit ainsi que les textes qui avaient été rédigés à l'initiative de l'Union Belgo-luxembourgeoise de droit pénal.

Il n'est pas sans intérêt de rappeler que la répression de l'abstention de porter secours à une personne en danger s'était déjà posée au département de la Justice au cours de

(1) Composition de la Commission : MM. Joris, président; Charpentier, De Gryse, Derick, Mme De Riemaecker-Legot, MM. du Bus de Warnaffe, Fimmers, Gendebien, Hermans, Lambotte, Nossent, Robyns. — Daman, Deruelles, Hossey, Housiaux, Mme Lambert, MM. Merlot (Joseph-Jean), Pierson, Rombaut, Soudan, Mme Vanderveken-Van de Plas. — MM. Janssens, Tahon.

Voir :

294 (1954-1955) :

— N° 1 : Proposition de loi.

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1955-1956.

15 FEBRUARI 1956.

WETSVOORSTEL

waarbij sommige gevallen
van schuldig verzuim strafbaar worden gesteld.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1), UITGEBRACHT

DOOR DE HEER PIERSON.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Uw Commissie besprak langdurig het wetsvoorstel van de heer Philippart dat er toe strekt sommige gevallen van schuldig verzuim strafbaar te stellen.

De toelichting van het voorstel verklaart volkomen dit initiatief, waardoor een leemte in ons strafrecht wordt aangevuld. Behoudens de enkele gevallen waarin de wet het verzuim strafbaar stelt, treft geen enkele straf degene die zijn in gevaar verkerende evenmens kan helpen of een misdaad tegen personen beletten of de invrijheidstelling van een onschuldige bewerken maar zulks nalaat en onverschillig zijns weegs gaat, terwijl de hulp die hij zou kunnen bieden hem aan allerlei gevaar blootstelt.

De indiener van het voorstel heeft in zijn toelichting tevens de tekst overgenomen van de Franse wet waardoor hij zich heeft laten leiden. Met vrucht zal men kennis nemen van de rechtspraak die hij overneemt, alsook van de teksten die opgesteld werden op initiatief van de Belgisch-Luxemburgse Unie voor het strafrecht.

Het is interessant er op te wijzen dat de bestraffing van het verzuim van hulpverlening aan een in gevaar verkerende persoon reeds overwogen werd door het departement van

(1) Samenstelling van de Commissie : de heren Joris, voorzitter; Charpentier, De Gryse, Derick, Mevr. De Riemaecker-Legot, de heren du Bus de Warnaffe, Fimmers, Gendebien, Hermans, Lambotte, Nossent, Robyns. — Daman, Deruelles, Hossey, Housiaux, Mevr. Lambert, de heren Merlot (Joseph-Jean), Pierson, Rombaut, Soudan, Mevr. Vanderveken-Van de Plas. — De heren Janssens, Tahon.

Zie :

294 (1954-1955) :

— N° 1 : Wetsvoorstel.

l'année 1887 à l'occasion d'un refus d'assistance dont s'était rendu coupable un marinier anversois.

A l'époque, la section de législation du Ministère conclut à l'opportunité de compléter notre droit pénal sur ce point.

Cette suggestion n'eut cependant pas de suite, cette obligation de porter secours ayant été considérée comme « un précepte évangélique, une obligation morale qui ne rentre guère dans le domaine de la justice humaine ».

Votre Commission, après avoir examiné une suggestion tendant à fusionner les deux premiers alinéas de l'article 422bis — par un libellé visant l'abstention de porter ou de faire porter secours — a estimé préférable la disjonction prévue par l'honorable M. Philippart. Les situations de fait prévues par ces deux alinéas — quoique leurs dispositions puissent, dans certains cas, faire double emploi — sont en effet différentes.

Votre Commission a également cru devoir repousser l'idée de faire dépendre de la gravité des conséquences de l'abstention le caractère délictueux de celle-ci.

Elle s'est donc bornée à modifier le taux de l'amende prévue, de manière à mettre la disposition en concordance avec les articles du même chapitre, et à remplacer, au second alinéa le verbe *omettre* par le verbe *s'abstenir*.

Devant les objections formulées à l'endroit de l'article 422ter — objections fondées sur la difficulté qu'il y a à peser des intentions qui ne se sont pas extériorisées par des actes — M. Philippart a déclaré renoncer à cet article.

L'article 422quater, devenant donc l'article 422ter, n'a soulevé aucune objection. Il élimine la possibilité des manœuvres de chantage signalées par Bouzat et est heureux, bien qu'ayant été rejeté par l'Union belge et luxembourgeoise de Droit Pénal.

Le texte reproduit en suite du présent rapport a été adopté à l'unanimité par votre Commission de même que ce rapport.

Le Rapporteur.

Le Président.

M.-A. PIERSON.

L. JORIS.

TEXTE PROPOSÉ PAR LA COMMISSION.

Il est ajouté au Code pénal un article 422bis et un article 422ter, ainsi libellés :

Article 422bis. — Sans préjudice de l'application, le cas échéant, des peines plus fortes prévues par le présent code et les lois spéciales, sera puni d'un emprisonnement d'un mois à trois ans et d'une amende de 50 à 500 francs, ou de l'une de ces peines seulement, quiconque sans risque pour lui ou pour les tiers, peut empêcher par son action immédiate, soit un fait qualifié crime, soit un délit contre l'intégrité corporelle de la personne, et s'abstient volontairement de le faire.

Sera puni des mêmes peines celui qui, constatant qu'une personne se trouve en péril grave, s'abstiendra volontairement de lui porter secours alors qu'il ne peut pas croire

Justitie in de loop van het jaar 1887 naar aanleiding van een verzuim van hulpverlening door een Antwerps zeeman.

Destijds kwam de afdeling wetgeving van het ministerie tot de conclusie dat ons strafrecht op dit punt diende aangevuld te worden.

Dit voorstel bleef evenwel zonder gevolg, daar de verplichting bijstand te verlenen beschouwd werd als « een evangelisch voorschrift, een morele verplichting, die maar weinig te maken heeft met de menselijke rechtsbedeling ».

Na onderzoek van een suggestie, er toe strekkende het eerste en het tweede lid van artikel 422bis in een tekst te verwerken, die slaat op het verzuim van hulpverlening en van het inroepen van hulp, heeft uw Commissie de voorkeur gegeven aan de splitsing die door de heer Philippart was voorgesteld. De feitelijke toestanden, beoogd in elk van beide leden — hoewel de beschikkingen hiervan in bepaalde gevallen elkaar dekken — zijn inderdaad verschillend.

Uw Commissie heeft tevens gemeend het denkbeeld om het strafbaar karakter van het verzuim afhankelijk te stellen van de ernst der gevolgen te moeten weren.

Zij heeft zich derhalve er toe beperkt het voorgestelde bedrag van de geldboete te wijzigen, ten einde de bepaling in overeenstemming te brengen met de artikelen van hetzelfde hoofdstuk, en in het tweede lid van de Franse tekst het werkwoord *omettre* te vervangen door *s'abstenir*.

Ten aanzien van de bezwaren, ingebracht tegen artikel 422ter — bezwaren gegrond op het feit dat het uiterst moeilijk is bedoelingen af te wegen die niet in daden werden omgezet — heeft de heer Philippart verklaard dat hij van dit artikel afzag.

Artikel 422quater, dat dus artikel 422ter wordt, heeft geen bezwaar uitgelokt. Door dit artikel wordt de mogelijkheid uitgeschakeld tot het aanwenden van de chantage-praktijken, waarvan Bouzat gewag maakt; het denkbeeld is goed, hoewel het door de Belgische en Luxemburgsche Unie voor het strafrecht werd verworpen.

De bij dit verslag gevoegde tekst werd door Uw Commissie eenparig aangenomen, evenals dit verslag.

De Verslaggever.

De Voorzitter.

M.-A. PIERSON.

L. JORIS.

TEKST VOORGESTELD DOOR DE COMMISSIE.

Het Strafwetboek wordt aangevuld met een artikel 422bis en een artikel 422ter, die luiden als volgt :

Artikel 422bis. — Onverminderd de toepassing, in voorkomend geval, van de bij dit Wetboek en de bijzondere wetten bepaalde zwaardere straffen, wordt met gevangenisstraf van een maand tot drie jaar en met geldboete van 50 frank tot 500 frank, of met een van die straffen alleen, gestraft, al wie door dadelijk ingrijpen, zonder gevaar voor zichzelf of voor derden, hetzij als een misdaad aangemerkte daad, hetzij een misdrijf tegen de lichamelijke gaafheid van de persoon kan verhinderen en vrijwillig nalaat zulks te doen.

Met dezelfde straffen wordt gestraft, hij die vaststelt dat een persoon in ernstig gevaar verkeert en vrijwillig nalaat hem te hulp te komen, wanneer hij redelijkerwijze niet kan

raisonnablement que son intervention serait dangereuse pour lui ou pour un tiers.

Les mêmes peines seront applicables à celui qui, empêché moralement ou physiquement d'agir, n'a pas averti sans délai ceux qui, vu les circonstances, devaient lui paraître capables d'assister la personne en péril.

Sera puni des mêmes peines, celui qui, connaissant la preuve de l'innocence d'une personne incarcérée préventivement ou après condamnation pour crime ou délit, s'abstient volontairement d'en rapporter aussitôt le témoignage aux autorités de justice ou de police. Toutefois aucune peine ne sera prononcée contre celui qui apportera son témoignage tardivement, mais spontanément.

Echappent à la disposition du dernier alinéa, le coupable du fait qui motivait la poursuite, ses co-auteurs, ses complices et les parents ou alliés de ces personnes jusqu'au quatrième degré inclusivement.

Article 422ter. — Dans les cas visés à l'article 422bis l'initiative des poursuites appartiendra exclusivement au Ministère Public.

geloven dat zijn tussenkomst voor zichzelf of voor een derde gevaar kan opleveren.

Dezelfde straffen zijn van toepassing op diegene die, zedelijk of lichamelijk verhinderd om te handelen, niet onverwijld diegenen heeft gewaarschuwd die hem, gezien de omstandigheden, in staat moesten schijnen aan de in gevaar verkerende persoon bijstand te verlenen.

Met dezelfde straffen wordt gestraft, hij die het bewijs kan leveren van de onschuld van een persoon die zich in voorlopige hechtenis bevindt of die wegens een misdaad of wanbedrijf werd opgesloten, en vrijwillig nalaat onverwijld getuigenis af te leggen voor de rechterlijke of politie-overheid. Geen straf wordt echter uitgesproken tegen hem die zijn getuigenis laattijdig maar uit eigen beweging aflegt.

Vallen niet onder de toepassing van het voorgaande lid, hij die schuldig is aan de daad die de vervolging heeft gewettigd, zijn mededaders, zijn medeplichtigen en de bloed- of aanverwanten van die personen tot en met de vierde graad.

Artikel 422ter. — In de gevallen, bedoeld in artikel 422bis, behoort het initiatief om vervolgingen in te stellen uitsluitend bij het openbaar ministerie.